

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

Dok. nr. 19

SAK NR 12467872 507/13-123

X MFL. ANMELDER TJENESTEMENN VED HEDMARK POLITIDISTRIKT FOR GROV UFORSTAND I TJENESTEN I FORBINDELSE MED AVLIVING AV TO HUNDER

Anmeldelsen

Ved e-post 19. juni 2013 til Spesialenheten for politisaker anmeldte en privatperson politiet i Hamar for 16. juni 2013 å ha skutt og drept to hunder. Privatpersonens anmeldelse er inngitt med bakgrunn i medieoppslag.

En dyrevernorganisasjon innga ved brev 21. juni 2013 til Spesialenheten anmeldelse av de to polititjenestemenn som skjøt og drepte hundene. Av anmeldelsen fremgår at dyrevernorganisasjonen har vært i kontakt med eier av hundene, X, og det er i anmeldelsen redegjort for de faktiske forhold basert på Xs opplysninger og medieoppslag. Dyrevernorganisasjonen anfører i anmeldelsen at politiet hadde flere handlingsalternativer, men valgte en fremgangsmåte som er i strid med dyrevelferdsloven, hundeloven, forskrift om avliving av hund og katt og som innebærer overtredelse av straffeloven § 291 om skadeverk og § 391 om medvirkning til skadeverk.

X innga også ved brev 21. juni 2013 til Spesialenheten anmeldelse av de to tjenestemennene fra Hedmark politidistrikt for grov uforstand i tjenesten. Ifølge X hadde hundene stukket av fra Xs eiendom etter at de kl. 11.20 hadde blitt sluppet ut. X oppdaget kl. 11.30 at hundene var borte og fra dette tidspunktet og frem til kl 23.30 lette han etter hundene. Av anmeldelsen fremgår videre at X kl. 23.57 ble kontaktet av politiet, og en kort stund etter midnatt kom han frem til stedet der han fant hundene skutt på bakken. Ifølge Xs anmeldelse opplyste tjenestemennene som hadde skutt at hundene hadde kommet gående i deres retning og deretter akselerert, og at tjenestemennene var nødt til å skyte. På spørsmål om hvorfor tjenestemennene ikke hadde gått inn i bilen, skal de ha opplyst at det ikke var tid. X skal også ha spurt om hvorfor de ikke ringte ham, noe politiet ikke hadde svar på.

X opplyser i anmeldelsen at hundene var av rasen Grand Danois og han antar at det ble avfyrt ca. 20 skudd med halvautomatiske våpen. X anfører at avlivingen av hundene var et ulovlig inngrep fordi det gikk langt utover det som var nødvendig for å avverge skade. Han mener videre at lempeligere midler ikke ble prøvd, for eksempel å avvente situasjonen, søke tilhold i politibilen, anvende pepperspray og lignende.

Spesialenheten for politisaker

Besøke: Grønnegt. 82

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR

Tel: 62556100 Faks: 62556102

E-post: post@spesialenheten.no

MWI004

Spesialenhetens etterforskning

Spesialenheten har innhentet nedtegnelser om hendelsen i politiet oppdragslogg. Videre er det innhentet lydfiler fra samtaler om hendelsen over politiets samband.

X ble 19. juni 2013 anmeldt for overtredelse av hundeloven, anmeldelsesnummer 12467714. Kopi av politiets dokumenter i denne saken er innhentet.

Hundene er obdusert av Veterinærinstituttet og obduksjonsrapport av 8. august 2013 er gjennomgått.

W, E, R og F observerte hundene den 16. juni 2013. Samtlige har avgitt forklaring som vitner til politiet i sak 1247714.

Spesialenheten har avhørt politiadvokat C og operasjonsleder Z med status som vitner. Politibetjent A og politibetjent S er avhørt av Spesialenheten med status som mistenkt.

Nærmere om sakens faktum

På bakgrunn av opplysningene i Xs anmeldelse legger Spesialenheten til grunn at han på formiddagen 16. juni 2013 slapp ut to hunder av rasen Grand Danois for at disse skulle lufte seg før de ble satt inn i hundegården. Kort tid etter at hundene ble sluppet ut, oppdaget X og hans partner at hundene var borte og de igangsatte umiddelbart leting. Letingen ble avsluttet kl. 23.30. Spesialenheten legger til grunn at X i dette tidsrommet ikke meldte fra til politiet om at hundene var borte eller ba politiet om bistand til å lete etter dem.

W har forklart at hun på ettermiddagen den 16. juni 2013 reiste på hytta på Budor sammen med sin mann og deres to barn. En gang mellom kl. 17.00 og 17.30 kom datteren løpende inn og ropte at moren skulle se ut. W så to store hunder komme løpende ved siden av hverandre mot hytta, mens de bjeffet høyt. Hundene hadde kurs mot Ws sønn som lekte på utsiden av hyttas inngangsparti og han løp inn og W fikk raskt lukket døren. Hundene var da fremme ved trappa og W oppfattet hundene som svært aggressive. Hundene gikk deretter bort til bilen og snuste inn i bagasjerommet uten å hoppe inn. De ble deretter borte bak en annen hytte. W turte ikke å slippe ut barna igjen før familien dro hjem, ca. kl. 18.30.

R har forklart at han sammen med sin kone, D, reiste mot deres hytte ved Budor ca kl 21.00 søndag 16. juni 2013. I det han parkerte bilen rett ved hytta og gikk ut av bilen, så han bevegelse i lyngen ca 50 meter unna og hørte knurring og bjeffing. Like etterpå kom to hunder mot ham mens de knurret og bjeffet. R oppfattet hundene som aggressive og turte ikke annet enn å sette seg inn i bilen igjen. Han fortalte om det som hadde skjedd til sin kone. R gikk ut av bilen igjen, men hundene gjentok samme adferdsmønster og han måtte derfor skynde seg inn i bilen. Etter noen minutter forsvant hundene i retning Målia. Rundt kl 22.15 kjørte R i retning Målia og observerte hundene etter halvannen kilometer. De var da ca to kilometer fra Målia, ved et sted som kalles Vegenden. Det var en flokk sauer med lam like ved og hundene gikk til angrep på et lam i flokken. Resten av saueflokken plasserte seg bak bilen deres. Rs kone skrek ut kommandoer til hundene som "sitt" og "dekk", i et forsøk på å få hundene til å slippe lammet. Etter flere forsøk med skriking mot hundene slapp de taket i lammet og fortsatte å løpe i retning Målia. Hundene hadde da hvitt skum og fråde rundt kjeften.

R bestemte seg for å følge etter hundene som løp langs veien i retning Målia. Han holdt hundene under oppsyn på under hundre meters avstand. Samtidig forsøkte han å ringe oppsynsmannen i Løten Allmenning og flere saueiere, siden R visste at det var mye sau i fjellet. Han var redd for at hundene ville ta flere sau og lam i fjellet. Han fikk ikke tak i saueierne og endte med å ringe til politiet. Av politiet fikk han beskjed om å holde hundene under oppsyn og at en patrulje var på vei mot stedet. På en oversiktlig strekning kjørte R forbi hundene, slik at han fikk snudd hundene i retning Budor igjen. På en parkeringsplass ved Budor ble han møtt av E fra fallviltgruppa. De holdt oppsyn med hundene inntil politipatruljen var på plass. R forlot stedet kort tid etter at politiet hadde ankommet.

Av politiets oppdragslogg fremgår at det kl. 22.10 ble meldt inn til operasjonssentralen om at to store hunder var observert i nærheten av en flokk sauer ved Budor. Videre fremgår av oppdragsloggen og lydloggen at det kl. 22.40 ble meldt inn av R at hundene dreper sau og at hundene kom knurrende mot ham og at han ble livredd.

E, som 16. juni 2013 hadde vakttelefonen for fallviltgruppa, har forklart at han ble oppringt av operasjonssentralen i Hedmark politidistrikt ca. kl. 22.45. Politiet ønsket at han skulle reise til Budor fordi det til politiet var innkommet melding om at sau var angrepet av hund. Han ble opplyst at det var en politipatrulje på vei til stedet og at hundene skulle avlives ved nytt angrep på sau. Ca. kl. 22.56 ble han igjen ringt opp av operasjonssentralen og fikk vite at eventuell avlivning var avklart med jurist. I politiets oppdragslogg er det kl. 22.49 ført at jourhavende jurist har besluttet at hundene kan felles dersom sauer er drept eller skadet.

Politiadvokat C har forklart at han var jourhavende jurist denne kvelden og at han ble oppringt av operasjonsleder Z. Av lydloggen fremgår at han ble informert om meldingen om at to store hunder angriper sau, og at han opplyser til operasjonsleder Z om at dersom hundene angriper bufe og ikke avstår fra dette, kan de felles. Han presiserer at eventuell avliving skal skje på en human måte.

Operasjonsleder Z har forklart at hun i samtalen med politiadvokat C fikk en klar oppfatning av at informasjonen som kom frem i de meldingene politiet hadde mottatt, dannet grunnlag for å avlive hundene. Hun informerte viltneimnda, beiteavlslaget og politipatruljen om at dersom hundene var i ferd med å påføre dyrene skade eller det faktisk var skadde eller drepte sau, kunne hundene avlives på stedet.

Ifølge E fikk han av politiet telefonnummeret til R, og ringte ham. R opplyste på telefon at to hunder lå stille på parkeringsplassen ved Grua, at de hadde løpt langt og var slitne. Ca. kl. 23.04 ankom E til stedet der hundene befant seg. Han tok fram godbiter og en langline så han kunne fange hundene. Han kastet fram godbiter for å invitere hundene. Da han nærmet seg hundene, reiste begge seg opp og kom mot ham. E stoppet derfor sin framferd og det samme gjorde hundene. Den ene hunden var mer frampå enn den andre. Denne halset, hadde høy haleføring og brystet var framme. E tolket det som et signal om at han ikke skulle komme nærmere. Hunden hadde hvitt skum rundt munnen. Den usikre hunden halset av og til, men ikke på samme måte som den mest aggressive hunden. E trakk seg tilbake og hundene flyttet seg deretter 50-60 meter lenger bort hvor de la seg rolig ned.

Etter hvert kom en politipatrulje til stedet. Ca. kl. 23.27 ringte E jaktoppsyn V, som kom med tips om hvem eier kunne være. Alle på stedet var i samråd med operasjonssentralen enige om å avvete situasjonen så lenge hundene lå i ro. Det ble avtalt at E skulle kjøre

ut for å finne eier av hundene. Han kjørte fra stedet, og rett nord for Nysætra ved Østre Fjellveg møtte han antatt eier. Han fikk bilen stoppet og mannen bekreftet at han savnet to hunder og at han var på vei til stedet da han hadde blitt ringt opp av operasjonssentralen. De kjørte begge tilbake til stedet hvor hundene var. Ved ankomst til stedet oppdaget E og eier at hundene lå døde i nærheten av politibilen. Eier ble først sint på E og anklaget ham for det, men politiet på stedet opplyste fort at de hadde skutt i nødverge for å verne seg selv.

F har også forklart at han observerte at hundene var aggressive. F er gårdbruker i Løten og driver blant annet med sau. Han hadde lett etter skadet sau i fjellet da han ankom stedet der politipatruljen og hundene befant seg, og har forklart at han beveget seg forsiktig mot hundene for å se om han kunne få tak i dem. Hundene reagerte med en gang han nærmet seg og var oppjagede. Da han var ca. 30 meter unna ble de veldig aggressive. Han satte seg på huk med siden til hundene for å se om dette kunne roe dem, men det hjalp ikke. Han turte da ikke å gå nærmere fordi han oppfattet det som livsfarlig, og satte seg tilbake i bilen. Etter en stund reiste han til Målia for å se etter sau, og kjørte deretter tilbake. Politiet hadde da skutt hundene. Ifølge F oppfattet han politiet dit hen at de ikke ønsket å skyte hundene, men at de var interessert i å komme i kontakt med hundenes eier.

Det var politibetjent A og politibetjent S som fikk i oppdrag å reise ut til Budor for å se etter hundene. De har i all hovedsak gitt sammenfallende forklaringer. Ifølge tjenestemennene fikk de fra operasjonssentralen videreformidlet opplysningene som politiet hadde mottatt fra to ulike meldere om at aggressive hunder hadde gått til angrep på sauer i området Budor, samt at den ene melderer opplevde det slik at hundene hadde gått til angrep på ham. Ifølge tjenestemennene ble de også fra operasjonssentralen orientert om at hundene skulle avlives dersom de var til fare for andre dyr eller mennesker, eller dersom de forsøkte å stikke fra området. Etter å ha mottatt denne informasjonen diskuterte de alternative maktmidler. Pepperspray var et av alternativene de drøftet, men de kjente til tilfeller der hunder hadde blitt mer aggressive etter å ha blitt sprayet med pepperspray. Da de ankom stedet der hundene befant seg så de raskt at eventuelt bruk av batong ikke ville være et formålstjenlig middel. Ifølge politibetjent S lignet hundene på Grand Danois, men de syntes hundene var så store at de ble i tvil om det kunne være en annen rase.

Tjenestemennene ble møtt av E og R. E redegjorde for hva som hadde skjedd, at han hadde forsøkt å lokke til seg hundene, men at hundene var så aggressive at han ikke turte å gå nærmere enn 20 meter. Hundene lå i veikanten, og de virket slitne og hadde fråde rundt munnen. Ifølge tjenestemennene lå hundene ca 50-60 meter fra dem. Med en gang noen forsøkte å nærme seg, reiste de seg opp og kom bjeffende mot dem. I følge politibetjent S antok E at hundene hadde vært ute og jaktet hele dagen, slik at "teppet mer eller mindre hadde gått ned for dem". E antok at hundene nå var i "jaktmodus", og at det ikke var noen mulighet til å nærme seg dem uten å bli angrepet. Politibetjent A har videre forklart at han støttet seg på det E fortalte dem og anså E som fagperson på stedet.

Patruljen valgte å bevæpne seg med MP5. De mente at dersom det ble nødvendig å skyte for å løse oppdraget, var MP5 eneste alternativ. MP5 er primærvåpenet til politiet og har blant annet langt bedre siktemidler enn en pistol. De visste også at 9 millimeter helmantlet kule ville ha liten effekt på så vidt store dyr. Ifølge politibetjent A var valg av våpen et tema i forbindelse med at E skulle reise ned til antatt hundeeier. Politibetjent A ønsket ikke å låne Es elgrifle fordi han ikke følte seg trygg på bruk av et slikt våpen.

Av politiets lydlogg framgår at operasjonsleder kl. 23.19 ga beskjed til tjenestemennene om at de måtte dele seg for å undersøke om det lå skadet sau i området. Videre opplyste operasjonsleder om at hundene skulle avlives dersom de angriper eller skader noen, og at patruljen ikke må la hundene forsvinne. Politibetjent S ble med R til stedet hvor sau angivelig var blitt angrepet. På veien var de i kontakt med noen hytteeiere som ga informasjon om hvem som kunne eie hundene. Informasjonen ble formidlet til operasjonssentralen som skulle forsøke å oppnå kontakt med eier. Da de kom tilbake til stedet hvor hundene var, dro E for å forsøke å finne eieren.

Det fremgår av lydloggen at patruljen kl. 23.53 meldte til operasjonssentralen at situasjonen var rolig og at de ville vente på hundenes eier. Operatøren ga overfor tjenestemennene uttrykk for at dersom hundene stikker av ville faren gjenoppstå, og at det da var grunnlag for avliving.

Om det videre hendelsesforløpet har politibetjent S forklart at de stilte seg opp på utsiden av politibilen ca. 40 – 50 meter fra hundene. På et tidspunkt reiste hunden som hadde ligget på bakken seg og begynte å vandre rundt noen trær og busker. Den virket langt piggere enn hva den hadde vært tidligere. Begge hundene knurret og bjeffet mot dem. Hundene beveget seg deretter vekk fra grøftkanten og ned en skråning mot skogkanten. Tjenestemennene hadde fått beskjed om at de ikke måtte miste hundene av syne for å unngå at det på nytt kunne oppstå farlige situasjoner. Klokker nærmet seg midnatt og det begynte å skumre. De bestemte seg derfor for å følge etter hundene og begynte å gå etter dem i retning skogholtet. På en avstand av ca. 20-30 meter snudde begge hundene seg og kom side om side skrått imot tjenestemennene. Ifølge politibetjent S kastet han et raskt blikk mot patruljebilen for å se om det fantes en mulighet for å trekke seg tilbake dit, men på grunn av farten til hundene og avstanden til bilen slo han fast at det ikke var mulig. Det gikk svært fort fra hundene snudde seg og til de var tett innpå. Ifølge politibetjent S var det kun snakk om sekunder. Begge tjenestemenn har forklart at politibetjent A på et tidspunkt sa til politibetjent S ”du tar høyre og jeg tar venstre”. Dette ble av politibetjent S oppfattet som en avklaring på hvilken hund de skulle ha fokus på. Han oppfattet ikke dette som en ordre/beskjed fra A om at de skulle felle hundene, men en avklaring på hvilken hund de skulle ha fokus på.

Politibetjent S har forklart at han avsikret sitt våpen, løftet det i anleggstilling og siktet ned mot brystkassen på hunden. Han trakk seg samtidig litt bakover for å se om hunden stanset, noe den ikke gjorde. Idet hunden var ca. 5 - 6 meter fra ham, avfyrte han skudd mot den. Han følte at hunden på det tidspunktet var kommet for nær ham. Han opplevde den som aggressiv ved at den kom imot ham, frådet rundt munnen, bjeffet og knurret. Han avfyrte først to skudd i håp om å få felt hunden så raskt som mulig uten noen unødige lidelser. De to skuddene hadde imidlertid ingen stor virkning på hunden, annet enn at den beveget seg litt mer mot høyre, for deretter å endre retning og på nytt komme mot politibetjent S. Han avfyrte da fire nye skudd mot hunden, noe som resulterte i at hunden gikk vekk fra ham. Han avfyrte deretter to nye skudd mot hunden, og det var først etter disse skuddene at den falt om på bakken. Han gikk deretter helt inntil hunden og avfyrte to skudd i brystregionen for å forsikre seg om at den var død. Han avfyrte således totalt 10 skudd mot hunden.

Politibetjent A har forklart at han og politibetjent S skjøt rett frem mot hver sin hund da hundene var ca. 5-6 meter foran dem. Hundene halset og fråden hang ut av munnen. Da politibetjent A hadde skutt de to første skuddene, pep hunden og skiftet retning. Hundene gikk til hver sin side og fortsatte fremover mot ham og politibetjent S. De to første skuddene hadde liten effekt og politibetjent A vurderte at han måtte skyte på

hunden helt til den datt i bakken. Hunden gikk sidelengs med en avstand på ca. 10 meter til ham. Han fortsatte å skyte på siden av hunden, og hunden fortsatte i hurtig tempo til siden til den falt, men lå på bakken og vred seg. A skjøt deretter to skudd i hodet på hunden. Politibetjent A har anslått at det tok mellom 10 til 15 sekunder fra han avfyrte de to første skuddene og til hunden var død. Ifølge politibetjent A var avlivingen av hundene utslag av en kombinasjon av nødverge og den beslutning jourhavende jurist hadde truffet. Hadde hundene ikke kommet mot dem, hadde de kanskje ikke skutt dersom de hadde følt seg trygge på at hundene ikke ville stikke av. Ifølge politibetjent A ble hundene skutt for å hindre angrep mot dem selv, noe som var nært forestående, samt for å verne om sau og andre mennesker i området.

Politibetjent S har forklart at de var innforstått med at det å avlive hunder med MP5 og helmantlet ammunisjon ikke er den beste løsningen, men det var det de hadde tilgjengelig. Han har videre presisert at avlivingen var et utslag av nødverge og ingen planlagt avliving. De ønsket å drøye i det lengste med å skyte hundene, og i stedet få tak i eieren.

Begge tjenestemenn har forklart at de hadde god oversikt over området før de skjøt, blant annet fordi de hadde vært på stedet over en time før de løsnet skudd. Det var videre en forhøyning i bakken og tett skog bak hundene, det var ikke bebyggelse og lite trafikk. Selv om hundene var relativt høye, ble det skudd ned mot dem.

Hundene ble obdusert på Veterinærinstituttet. Av obduksjonsrapport 8. august 2013 fremgår at begge hundene veide 75 kilo. Rapporten stadfester at hundene ble truffet av flere skudd. Det ble påvist tre prosjektiler i den ene hunden og to prosjektiler i den andre, men på grunn av skadeomfanget er det ansett som sannsynlig at hundene ble truffet av flere prosjektiler. Skudd gjennom brysthulen på begge hundene var dødelig. Det ble ikke påvist ull eller andre rester av sau i hundenes munnhule eller fordøyelseskanal.

Spesialenhetens vurdering

Spesialenheten har vurdert politibetjent Ss og politibetjent As handlinger etter straffeloven § 325 nr. 1 om grov uforstand i tjenesten. I Rt. 1986 s. 670 har Høyesterett uttalt at bestemmelsen først kommer til anvendelse dersom tjenestemannen ved sin handling har utvist kvalifisert klanderverdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet.

Utgangspunktet for vurderingen av tjenestemennenes handlinger, må være hundeloven § 14 som gir regler om inngrep på stedet mot en hund som jager eller angriper.

Det følger av hundeloven § 14 annet ledd at et ellers ulovlig inngrep mot en hund er lovlig når noen gjør det for å avverge at hunden urettmessig jager eller angriper mennesker eller dyr, dersom inngrepet ikke går lenger enn nødvendig for å avverge skade, og dessuten ikke går utover det forsvarlige i betraktning av angrepets farlighet og den angrepnes interesse.

Hundeloven § 14 tredje ledd inneholder mer konkrete regler for bestemte angrepssituasjoner. Av tredje ledd bokstav a) fremgår at "[v]ed pågående eller nært forestående angrep mot en person kan enhver gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade."

Av forarbeidene til hundeloven, Ot.prp.nr.48 (2002-2003) s. 130, fremgår følgende:

”Departementet foreslår at ved angrep mot menneske skal enhver kunne gjøre det inngrep rettet mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade. Ved angrep fra hund mot menneske bør ikke lovligheten avhenge av noen nærmere skjønnsmessig vurdering enn dette. Går man lenger enn nødvendig, altså bruker hardere forsvarsmidler mot hunden enn det som fremstår som nødvendig, vil forsvarshandlingen derimot ikke være lovlig. Det bør imidlertid være adgang til å nytte de forsvarshandlinger som er nødvendige for å avverge f.eks. et hundebitt, selv om hundebittet i seg selv etter omstendighetene må vurderes som en mindre skade enn skaden som voldes på hunden for å stanse bittet.

Departementet antar at retten til forsvarshandlinger bør gjelde både der hunden faktisk har igangsatt et angrep, og hvor situasjonen er den at et angrep er forestående. Men den faktiske forskjellen mellom pågående og nært forestående angrep får betydning i forhold til nødvendighetsvilkåret og gjør at det i praksis blir forskjell på hvilke forsvarshandlinger som lovlig kan brukes mot hunden. Hvis man f.eks. kan komme unna et angrep ved å trekke seg unna hunden eller verge seg med en stokk som er tilgjengelig, blir ikke et inngrep mot hunden lovlig.”

På side 208 i forarbeidene uttaler departementet at ”[r]eglene i annet og tredje ledd gir – dels uten videre, dels avhengig av de konkrete omstendigheter – en rett til å avlive en hund som angriper eller eventuelt jager. Avlivingen må som utgangspunkt skje på en måte som er forenlig med dyrevernlovens krav, jf. dyrevernloven §§ 9 og 10 og lovforslagets § 16. Men den nødrettssituasjon som foreligger, kan også gjøre en overtredelse av dyrevernloven straffri.”

Politibetjent A og politibetjent S skal vurderes ut fra sin oppfatning av den faktiske situasjonen, jf. prinsippene i straffeloven § 42. Etterforskningsresultatet gir ikke grunnlag for å trekke i tvil tjenestemennenes forklaring om hundenes opptreden forut for skytingen og legger til grunn at de sto overfor et nært forestående angrep fra hundene. Spesialenheten mener derfor at det forelå en slik nødrettssituasjon som hundeloven § 14 annet ledd gir anvisning på.

Neste spørsmål blir om det å avlive hundene gikk lenger enn det som var nødvendig for å avverge skade, og om avlivingen var forholdsmessig sett opp mot angrepets farlighet og de angrepnes interesser.

Spesialenheten legger til grunn at tjenestemennene hadde i oppdrag å hindre at hundene forsvant av syne. På bakgrunn av det oppdrag tjenestemennene var gitt, kan de ikke bebreides for beslutningen om å følge etter hundene når disse begynte å bevege seg mot skogen, i stedet for å sitte i eller oppholde seg i nærheten av tjenestebilen, og om nødvendig søke tilflukt i denne. Hundene var svært store, hadde utvist aggressiv adferd mot de personer som hadde forsøkt å nærme seg dem, ingen av de tilstedeværende turte å gå bort til hundene mens de lå og hvilte og tjenestemennene hadde fått opplyst at hundene trolig var i jaktmodus etter å ha løpt ute i mange timer. Spesialenheten legger til grunn at det for tjenestemennene må ha fremstått som at et angrep fra de to hundene var forbundet med fare for betydelig skade.

I den konkrete situasjonen kan Spesialenheten ikke se at tjenestemennene hadde andre muligheter enn å avlive hundene. På bakgrunn av tjenestemennenes forklaring, legges det videre til grunn at det ble skutt med mange skudd for å forsikre at hundene var døde og at tjenestemennene var av den oppfatning at MP5 ikke var et optimalt våpen å gjennomføre en avliving med. Spesialenheten viser i den forbindelse til at

tjenestemennene på et tidligere tidspunkt hadde diskutert alternative maktmidler, og kommet til at MP5 var mest egnet av de midler de hadde tilgjengelig. I den situasjon tjenestemennene befant seg, og med de midler de hadde til rådighet, kan Spesialenheten ikke se at tjenestemennene gikk lenger enn nødvendig for å avverge angrepet fra hundene eller at handlingen var uforholdmessig.

Da Spesialenheten har funnet at avlivingen var lovlig i henhold til hundeloven § 14 annet ledd må saken bli å henlegge for politibetjent S og politibetjent A.

Vedtak

Saken henlegges for politibetjent A og politibetjent S som intet straffbart forhold anses bevist.

Politibetjent A, politibetjent S og advokat Trond Sivertsvik, på vegne av X, underrettes om vedtaket.

Kopi av vedtaket oversendes politimesteren i Hedmark politidistrikt og advokat Jens-Ove Hagen til orientering.

Sjefen for Spesialenheten for politisaker, 19. september 2013

Jan Egil Presthus

Camilla Lie
juridisk rådgiver

PÅTEGNINGSARK

Riksadvokatembetet
Postboks 8002 Dep
0030 Oslo

Dok nr 01,06

12467872 4391/13-63/ABG007

23. desember 2013

ANMELDELSE AV POLITIBETJENTENE OG VED RINGSAKER LENSMANNSKONTOR – KLAGE OVER HENLEGGELSE

Sendes med vedlegg Spesialenheten for politisaker.

Formalia

, f. , v/advokat Trond Sivertsvik anmeldte 21. juni 2013 politibetjent og politibetjent v/Ringsaker lensmannskontor for (blant annet) grov uforstand i tjenesten i forbindelse med at de 16. juni s.å. avlivet to løse hunder av rasen Grand Danois på Budor i Løten kommune. I tillegg til at hundene var løse på angjeldende tidspunkt, hadde flere vitner beskrevet dem som aggressive, samt at det var observert at hundene hadde angrepet og jaget sau. Tjenestemennene har forklart at hundene på et tidspunkt snudde og kom mot dem på truende måte, og at de da skjøt for å beskytte seg selv. Våpenet som ble benyttet var politiets MP5, med 9 millimeter helmantlet ammunisjon. Det ble samlet avfyrt mer enn 20 skudd mot hundene før disse døde. Anmeldelse er også inngitt av organisasjonen NOAH – for dyrs rettigheter.

Saken har vært etterforsket av Spesialenheten for politisaker. Enheten henla 19. september d.å. denne for begge de anmeldte idet ”intet straffbart forhold anses bevist”. v/advokat Sivertsvik har 8. oktober 2013 klaget over henleggelsen. Tilleggsmerknader er innkommet 13. november s.å. og tilleggsdokumentasjon på CD-rom 4. desember s.å. Klagen er rettidig.

Kort om anførslene i klagen

I klagen er i det vesentlige anført: 1) Saken er mangelfullt og ”skjevt” etterforsket av Spesialenheten. 2) ”Henrettelsen” av hundene ble foretatt for å unngå å bli hengt ut som ”Tampax-patruljen” og/eller for å spare papirarbeid. I samtale mellom patruljen og operatør ble det ”konstruert” et mulig grunnlag for avliving (som gikk ut på at dersom hundene beveget seg ville faren gjenoppstå) som jourhavende jurist ikke hadde gitt tillatelse til. 3) Avliving var unødvendig og ikke hjemlet i hundeloven § 14 annet ledd jf. politiloven § 6. Det forelå ikke noe (rettsstridig) angrep fra hundenes side. Faren som eventuelt forelå kunne vært avverget ved andre midler, eksempelvis ved å sette seg inn i bilen og vente på eier. 4) Avlivingen var dessuten uforholdsmessig og ubetinget utilbørlig. Den ble utført på uprofesjonell og uegnet måte, og var inhuman, jf. dyrevelferdsloven § 37 jf. § 3,12 og 14 a og b. 5) Våpen er benyttet i strid med våpeninstruksens bestemmelser, som uavhengig av instruksens § 3 bør anvendes analogisk.

Sakens dokumenter, herunder tilhørende lydlogg og CD-rom mv. er gjennomgått.

Sakens bakgrunn

Bakgrunnen for saken er beskrevet i Spesialenhetens påtalevedtak side 2–6. Det vises til redegjørelsen der, som etter riksadvokatens syn i all hovedsak er dekkende.

På side 6, tredje avsnitt, gjengir Spesialenheten politibetjent [redacted] forklaring om at betjentene "var innforstått med at det å avlive hunder med MP5 og helmantlet ammunisjon ikke er den beste løsningen, men det var dette de hadde tilgjengelig". I avgjørelsen side 5 øverst nevner enheten at patruljen også hadde pistol tilgjengelig, men at de valgte å bevæpne seg med MP5 for å løse oppdraget blant annet fordi et slikt våpen har "bedre siktmidler enn en pistol". Samme sted fremgår det at [redacted] unnlot å låne en elgrifle fordi han ikke følte seg trygg på bruk av et slikt våpen.

Spesialenheten gjengir i avgjørelsen, på side 5 tredje og fjerde avsnitt, tjenestemennenes forklaringer om situasjonen som oppsto da hundene snudde og kom mot dem på truende måte, og hva som deretter skjedde. Vedlagt avhøret av politibetjent [redacted] er utarbeidet en skisse av med tilhørende bilde som illustrerer situasjonen i skuddøyeblikket (med tilhørende kartmateriale). Som vedlegg til *klagen* er det fremlagt dokumentasjon av blodspor på "åstedet", oversikt over hvor på kroppen den enkelte hund er truffet av skudd og et bilde av stedet der tjenestemann og hunder antas å ha befunnet seg da skuddene ble løsnet ut fra funn av tomhylser. Materialet er utarbeidet av klageren og hans samboer, som ikke var på stedet da episoden fant sted. Oversikten over hvor på kroppen hundene er truffet, er etter det en forstår basert på funn i obduksjonsrapporten. Uansett kan det ikke sees at den fremlagte dokumentasjonen gir grunnlag for å sette tjenestemennenes forklaring til side som uriktig.

Sakens opplysning

Etter riksadvokatens vurdering ville det ikke ha vært unaturlig om de to tjenestemennene hadde blitt konfrontert med opplysningene som fremkom i telefonsamtale mellom [redacted] og operatør forut for skytingen, for å avklare om det som der fremkom på noen måte påvirket deres handlemåte i etterkant. En har imidlertid kommet til at det neppe ville påvirke vurderingen av straffansvaret for de to. Saken er således etter riksadvokatens syn tilstrekkelig godt opplyst til at påtaleavgjørelse kan treffes. Anførselen om at klageren og hans ektefelle burde ha vært avhørt, samt at de burde ha fått være til stede ved politiets "rekonstruksjon", jf. påtaleinstruksen § 7A-3 annet ledd og bildet som er vedlagt avhøret av [redacted] fører ikke frem. Riksadvokaten deler ikke klagerens syn om manglende objektivitet i etterforskningen.

Rettslig utgangspunkt

Riksadvokaten legger i likhet med Spesialenheten til grunn at saksforholdet må vurderes i relasjon til bestemmelsen i straffeloven § 325 første ledd nr. 1 om grov uforstand i tjenesten. Som påpekt av Spesialenheten har Høyesterett i Rt. 1986 s. 670 nærmere angitt terskelen for anvendelse av bestemmelsen.

Utgangspunktet for politiets maktanvendelse fremgår av politiloven § 6. Det er særlig bestemmelsens annet ledd (om at det ikke skal anvendes sterkere midler en nødvendig og at midlene må stå i forhold til situasjonens alvor mv.) og fjerde ledd (om at makt bare kan brukes i den utstrekning det er nødvendig og forsvarlig) som er aktuelle i dette tilfellet.

Hundeloven § 14 annet og tredje ledd står sentralt. Bestemmelsen lyder:

”Et ellers ulovlig inngrep mot en hund er lovlig når noen gjør det for å avverge at hunden urettmessig jager eller angriper mennesker eller dyr, dersom inngrepet ikke går lenger enn nødvendig for å avverge skade, og dessuten ikke går utover det forsvarlige i betraktning av angrepets farlighet og de angrepnes interesse.

Så langt følgende særlige bestemmelser rekker, gjelder de foran den særlige regelen i annet ledd:

a) Ved pågående eller nært forestående angrep mot en person kan enhver gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade.”

Spesialenheten har ikke funnet grunnlag for å trekke tjenestemennenes forklaring om hundenes oppreden forut for skytingen i tvil, og har lagt til grunn at det forelå en slik ”nødrettssituasjon” (angrep mot tjenestemennene) som § 14 annet ledd regulerer. Uttalelser i forarbeidene til hundeloven, jf. Ot. prp. (2002-2003) side 130 og side 208, er vektlagt ved vurderingen av forsvarshandlingens lovlighet. Riksadvokaten er enig i dette.

For øvrig har riksadvokaten merket seg at det foreligger mange uavhengige observasjoner fra vitner, som underbygger at hundene var svært aggressive den aktuelle dagen (og kvelden). Mange av de som var i kontakt med hundene angjeldende dag var engstelige og redde, og selv erfarne hundefolk hadde forsøkt å roe hundene ned og kalle dem til seg, uten å lykkes med det.

Anførsler knyttet til faktum/tjenestemennenes troverdighet

De to tjenestemennene var alene på stedet da den angivelige ”nødrettssituasjonen” oppsto. Forklaringene deres innebærer at situasjonen må ha forandret seg vesentlig fra det som kort tid forut var meldt inn til operasjonssentralen om at hundene lå i ro og var slitne, samt at hundene etter vitnet [redacted] (fra fallviltgruppa) vurdering ikke lenger representerte noen fare (det sistnevnte fremkommer av lydloggen).

Riksadvokaten kan som nevnt ikke se at fremlagt dokumentasjon om åstedet gir grunn til å trekke tjenestemennenes forklaring om hundenes bevegelser i tvil. Når det gjelder antallet skudd og treffpunkter mv. har tjenestemennene forklart seg om dette, og informasjonen de har gitt synes å være forenlig med funnene i obduksjonsrapporten. Årsaken til at det ble benyttet såpass mange skudd synes blant annet å være ammunisjonens kvalitet, hundenes bevegelser og en viss frykt i situasjonen som oppsto.

Kunne situasjonen vært løst på en annen måte?

Det fremgår av tjenestemennenes forklaringer at alternative handlemåter ble vurdert. Etter riksadvokatens vurdering kan tjenestemennene ikke bebreides for å ha oppfattet situasjonen slik som de gjorde. Ut fra deres bedømmelse av situasjonen var det ikke tilstrekkelig tid til å returnere til bilen eller vente på eier. Det er en vurdering som vanskelig kan overprøves i ettertid.

Anførselen om at avlivingen skjedde på inhuman måte

Det er forståelig at det kan oppfattes som brutalt å avlive de to hundene med våpnene som ble benyttet i foreliggende sak (MP5), og at det stilles spørsmål ved antallet skudd og treffpunkt, jf. obduksjonsrapporten. Riksadvokaten har ved vurderingen merket seg at det aktuelle våpenet ble valgt etter en konkret vurdering av hvilket av de tilgjengelige våpnene som var best egnet, en vurdering som vanskelig kan overprøves herfra. Som det fremgår av Spesialenhetens avgjørelse, var tjenestemennene klar over at det var svakheter ved å benytte helmantlet ammunisjon. Det er ikke grunn til å tvile på tjenestemennenes forklaring om at de første skuddene hadde liten effekt. Avstanden mellom tjenestemennene og hundene var begrenset (5-6 meter i utgangspunktet) og

etter omstendighetene er det forståelig at det ble løsnet flere skudd (fra ulik vinkel) for å forsikre seg om at hundene døde. Begge de to tjenestemennene har forklart at de til slutt rettet skudd mot vitale områder for å sikre at dyrene ikke led unødvendig. Anførselene om brudd på dyrevernlovens bestemmelser kan etter riksadvokatens vurdering ikke føre frem. I den sammenheng nevnes lovens § 12 tredje ledd, der det heter at "[a]vliving i nødstilfelle [...] i størst mulig grad [skal] skje i samsvar med første og andre ledd" (uthevet her). Det kan ikke ses at nevnte bestemmelse, som er situasjonsavhengig, er brutt eller at andre bestemmelser i loven får betydning i saken. Det sistnevnte gjelder også våpeninstruksens regler, som i henhold til § 3 *ikke* gjelder for utlevering av våpen i forbindelse med avliving av dyr. Det kan ikke sees å foreligge grunnlag for analogisk anvendelse av våpeninstruksens regler, som anført i klagen.

Anførselen om at grunnlaget for avlivingen er "konstruert"

Som nevnt ovenfor har riksadvokaten ikke funnet grunnlag for å se bort fra tjenestemennenes forklaringer om hendelsesforløpet. Det er ikke bevismessig dekning for å konstatere at hundene ble avlivet av andre grunner enn det de har forklart. I situasjonen som oppsto hadde tjenestemennene anledning til å gjøre det de gjorde for å avverge skade på seg selv, jf. hundeloven § 14 annet ledd. Nevnte bestemmelse hjemler inngrepet, og det var ikke nødvendig å konstruere dette eller et annet rettsgrunnlag, jf. anførselen om "konstruert" rettsgrunnlag.

Øvrige anførsler i klagen er vurdert uten at det gir grunnlag for et annet resultat.

I likhet med Spesialenheten er riksadvokaten kommet til at avlivingen var lovlig. Anmeldelsen skal da henlegges som "intet straffbart forhold", jf. riksadvokatens rundskriv nr. 3/1988.

For øvrig har en merket seg brev 19. september 2013 fra Spesialenheten til Politimesteren i Hedmark, der det er gjort oppmerksom på uttalelser i lydloggen for mulig administrativ oppfølging. Riksadvokaten deler Spesialenhetens konklusjon om at uttalelsene ikke har betydning for vurderingen av straffansvaret for de to tjenestemenn som saken retter seg mot.

Klagen har ikke ført frem.

De mistenkte og fornærmede bes underrettet, herunder om at riksadvokatens vedtak ikke kan påklages, jf. straffeprosessloven § 59a første ledd, og at adgangen til å reise privat straffesak er regulert i lovens kap. 28.

RIKSADVOKATEMBETET, POSTBOKS 8002 DEP, 0030 OSLO

Avgjort av
Knut Erik Sæther
ass. riksadvokat

Undertegnet i hans fravær

Runar Torgersen
fung.

Anders Blix Gundersen
statsadvokat